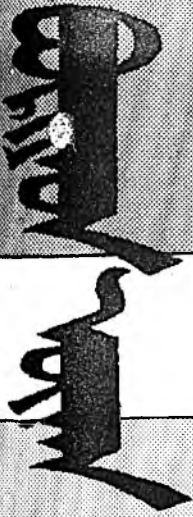

Эхэ найхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯДАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
ФЕВРАЛИИН
21
Хабарай эхин сагаан
бар
сарын 2
СРЕДА
гарагай 4
№34 (19374)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

Буряад Республикын Правительствада

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

Социально-экономическа ба соёлой харилсаанууд тухай Буряад Республикын Правительствын, Агын Буряадай автономито округой захиргаанай болон Усть-Ордын автономито округой захиргаанай хоорондох хэлсээндэ үнгэрэгшэ долоон хоногой гарагай зургаанда Улаан-Үдэдэ гар табигдаба.

Агын Буряадай автономито округой делегациин бүридэлдэ - округой захиргаанай гулваагай нэгэдэхи орлогшо Т. Ч. Рабданов, тус округтохи ВАРК-ын вице-президент Э. Ч. Чимитдоржиев, округой Гостелерадиогой комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Д. Жапов, телевидениин оператор Б. Ц. Цыденов, харин Усть-Ордын Буряадай автономито округой делегациин бүридэлдэ - округой захиргаанай гулваа А. Н. Батагаев, тус округой захиргаанай гулдаагай орлогшо А. П. Бывальцев, окружной Дүүмын хуули гаргалгын талаар комиссиин түрүүлэгшэ А. П. Хориноев оролсоһон байна.

Хэлсээндэ гар табилгын үедэ Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ А. В. Потапов түрүүтэй Правительствын гэшүүд байлсаба.

Социально-экономическа ба соёлой харилсаанууд тухай хэлсээндэ Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ А. В. Потапов, Усть-Ордын Буряадай автономито округой захиргаанай гулваа А. Н. Батагаев, Агын Буряадай автономито округой захиргаанай гулваагай нэгэдэхи орлогшо Т. Ч. Рабданов гараа табиба. Хэлсээндэ гар табилгын удаа эдэ делегацинуудые толгойлогшонор үгэ хэлээ.

Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ А. В. Потапов иигэжэ хэлэбэ:

Манай республикын, Эрхүүгэй ба Шэтын областнуудай автономито округуудай ажалшадта, бүхүхүн зондо тон ехэ удха шанартай документдэ мүнөөдэр гар табигдаба гэшэ.

Социально-экономическа ба соёлой харилсаанууд манай республикын, мүн

автономито округуудай хоорондо энээнһээ урда тээшье урагшатайгаар хүгжэжэ байһан юм. Тус хэлсээнэй үндэһөөр манай харилсаа холбоон улам үргэдэхэ, улам найжарха ёһотой болоно. Олон зуун жэлэй туршадахи социально-экономическа ба соёлой талаар харилсаа холбоомнай, Россин Федерациин бүридэлдэ ородог субъектнүүдэй хоорондох хэлсээнүүд дэлгүүрэй экономикын оршон байдалда улам ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно, - гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Усть-Ордын Буряадай автономито округой захиргаанай гулваа А. Н. Батагаев үгэ хэлэхэдэ, Буряад Республикын болон автономито округуудай хоорондох харилсаан ходоодо байһан юм. Тэрэ харилсаае улам үргэдэхэ зорилгоор тус хэлсээндэ гар табигдаба гэжэ тэмдэглэбэ.

Унгэрһэн хугасаа соо Бүгэдэ Буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл нилээд хүдэлмэри ябуулаа, байгша оной март нарада болохо тус эблэлэй II съезд энэ талаар харилсаа холбоомнай түүхэдэ ехэ аша туһатай байхань дамжаггүй, - гэжэ тэрэ нэмэбэ.

Агын Буряадай автономито округой захиргаанай гулваагай нэгэдэхи орлогшо Т. Ч. Рабданов үгэ абахадаа, Федерациин гурбан субъектын хоорондох социально-экономическа, соёлой талаар холбоо барисаагаа үргэдэхэ гэһэн эрмэлзэлнай Россин Федерациин Правительствын хараа шугамда тааралдана, тиихэдэ хэлсээн соо заагдан бүхү пунктнуудые бодото дээрнэ бээлүүлхэ асуудалда бидэ булга анхаралтайгаар хандаха байхадбидгэжэ тэмдэглээ. Үндэһэн соёлой, байгаали хамгаалха программа, физическэ культурын, эрдэм нуралсалай, элүүры хамгаалгын, экономикын, худалдаа наймаанай талаар харилсаа холбоогоо үргэдэхэ гурбан тала хараалба.

Эдэ уг зорилгонуудые бээлүүлхын тула Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэй, дэргэдэ хамтын жаса байгуулха, - гэжэ тус Хэлсээнэй 2-дохи статья соо хэлэгдэнэ.

Удаань Хэлсээндэ гар табигшад журналистнуудай асуудалнуудта харюусаа.

С. ОЧИРОВ.

"Буряад үнэн" — 96

ЗАХИЛ ХЭЛГЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮӨӨР

Хэблэл тарааха хэрэгы хэдэн жэлэй туршада эрхилжэ ябанаб. Мүнөө үедэ газетэ, журналнуудые хүн зон олоор захихаяа болинхой гэжэ мэдээжэ. Би түрэл "Буряад үнэн" һониние захилга тухай хэдэн үгэ хэлэхээ ханаа нэм.

Мүнөө үедэ манай Сэлэнгын аймагта 213 хэлэг газетэ захигдаад байна гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи хахад жэлэйхитэй сасуулбал, 106 хэлэгээр үсөөн болоно. Нуур-Түхэм нууринда (хэлхээ холбоомнай таһагай начальник Л. И. Шамбеева) 21 хэлэгээр, хүтэйдэ (Д. Б. Дорджиева) — 8, Ташарта (Л. Б. Ахметшина) — 9 хэлэгээр доошолуулаа.

Иимэ байдал ямар ушарһаа тохёолдобоб гэбэл, мүнгэ танганай дуталданһаа боложо, аймагай нургуулинууд захил хээгүй, хүдөөдэ ажаһуугшадай зариманинь мүн лэ газетэеэ абажа шадабагүй. Гэхэтэй хамта буряад угсаатанай олоороо ажаһуудаг Жаргаланта нууринда оройдоол 11 хэлэг, Тохойдо — 15, Харганаада — 26, Нуур-Түхэмдэ 27 хэлэг захигдана.

Минии ханахада, нютагай захиргаануудай хэлхээ холбоомнай, таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд, һониной журналистнууд, нургуулинуудай багшанар, соёлшод, түрэл хэлэн дээрэмнай гаража байдаг һониноо үргэн олонойгоо дунда тарааха хүдэлмэри һулаар лэ ябуулна гэшэ ха. Мүнөө үедэ газетэдэ захил бүхэли жэл соо ябуулагдана ха юм даа. Нэгэ нарада, байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түгэсэтэр захил хэжэ болоно. Тиимэһээ "Үнэн" һониноо тарааха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр бултадаа оролсоёл. Урдань нохойгүй айл дүлии гэлсэгшэ хааб даа, мүнөө газетгүй айл дүлии гээ хаа, алдуу болохогүйл. Захил хэлгэ үргэлжэлһөөр лэ.

Р. ЧИМИТОВА,
УФС-эй хэблэлдэ захил хэлгын
Сэлэнгын аймагтахи инструктор.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАГАЙ АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ЮҺЭДЭХИ СЕССИИН ҮЗЭМЖЭДЭ ТАБИГДАХААР ХАРААЛАГДАНАН АСУУДАЛНУУД

1. "Буряад Республикын Муниципальна албан тухай" Буряад Республикын Хуули тухай (хоёрдохи уншалга).
2. "Буряад Республикын Профессиональна союзууд тухай" Буряад Республикын Хуули тухай (хоёрдохи уншалга).
3. "Буряад Республикадахи захиргаанай-нютагай байгууламжа тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.
4. "Буряад Республикын нийслэл Улаан-Үдэ хотын статус тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.
5. "Буряад Республикын социально-экономическа хүгжэлтын гүрэнэй багсаамжалга болон программнууд тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.
6. "Буряад Республикын Конституционно Суглаан тухай" Буряад Республикын Хуули тухай (хоёрдохи уншалга).
7. "Буряад Республикын Арадай Хуралай комитедүүд болон комиссинууд тухай" Буряад Республикын Хуули тухай.

8. "Буряад Республикада үмсэлэлгын программа бээлүүлгэ тухай" тоосоон.
9. "Буряад Республикада предпритинуудые гүрэнэй мэдэлһээ гаргаха ба үмсэлхэ тухай" Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай.
10. "Буряад Республикада юридическэ нюурнуудай зөөридэ налог тохолгын хэмжээ хубилгаха тухай".
11. "Эрьсын хэрэгсэлнүүдые нэмээхын тула предпритинуудай мүнгэн һангай нөөсэ бүридүүлхэ тухай".
12. Алта олзборилхо эрхын түлөө тулбэринүүдһээ 1996-1998 онуудта республиканска бюджеттэ оруулха хэрэгһээ "Байкалгео" гэжэ акционернэ бүлгэмые сүлөөлхэ тухай.
13. Онохойн һунгуулиин 12-дохи округһоо, Стеклозаводской һунгуулиин 63-дахи округһоо Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадуудые һунгаха һунгалта зарлаха тухай.
14. Элдэб асуудалнууд.

Сагаалган-96

ДУГЖҮҮБЭ: НҮГЭЛНӨӨ ХАХАСАЛГА

Шэнэ Хулгана жэлэй гарахын урга тээ, февралын 17-до, Ивалгадахи Хамбын гасанай Согшон сүмэдэ болон Улаан-Үдын Дээдэ-Онгостойдохи Хамбын сүмэдэ Дүгжүүбын хуралнууд болобо.

Түгэсэхээ байхан жэлдэ ушархан бүхы мууһаа хахасалгыг хүлгэлхэн энэ ёһололдо зоной ошодогын гайхалгүй. Ивалгын гасанда болоһон хуралыг Еши-Лодой римбүүшэ, Хамба лама Дамба, Жамбал-Ринчин наарамба гэгшэд хүтэлөө.

Сагаан нара... Сагаалган... Муугаа досоогоо хадагалааг

байхагүй, харин сэхэ руун хэлэхэ. Угы гэбэл, танай ургаһаа хэршье муу юумэ хэгдэбэл, эгэ мэтые хүлисэхэ хэрэгтэй. Мууе муугаар харюулахагүй, хорые туһаар харюулаха гэжэ буряад зомнай хэлсэдэг гэшэ бээ.

Үнөө нэхэн хүн үлбэртэхэ, һае хүсэхэн хүн олзохо.

Гурбан эргэндээ мүргэн хүн урагшатай, элүүр энхэ, буйн хэшэгтэй байха.

Ум сайн амгалан болтогой!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дээдэ-Онгостойдо болоһон хуралай үенүүд.

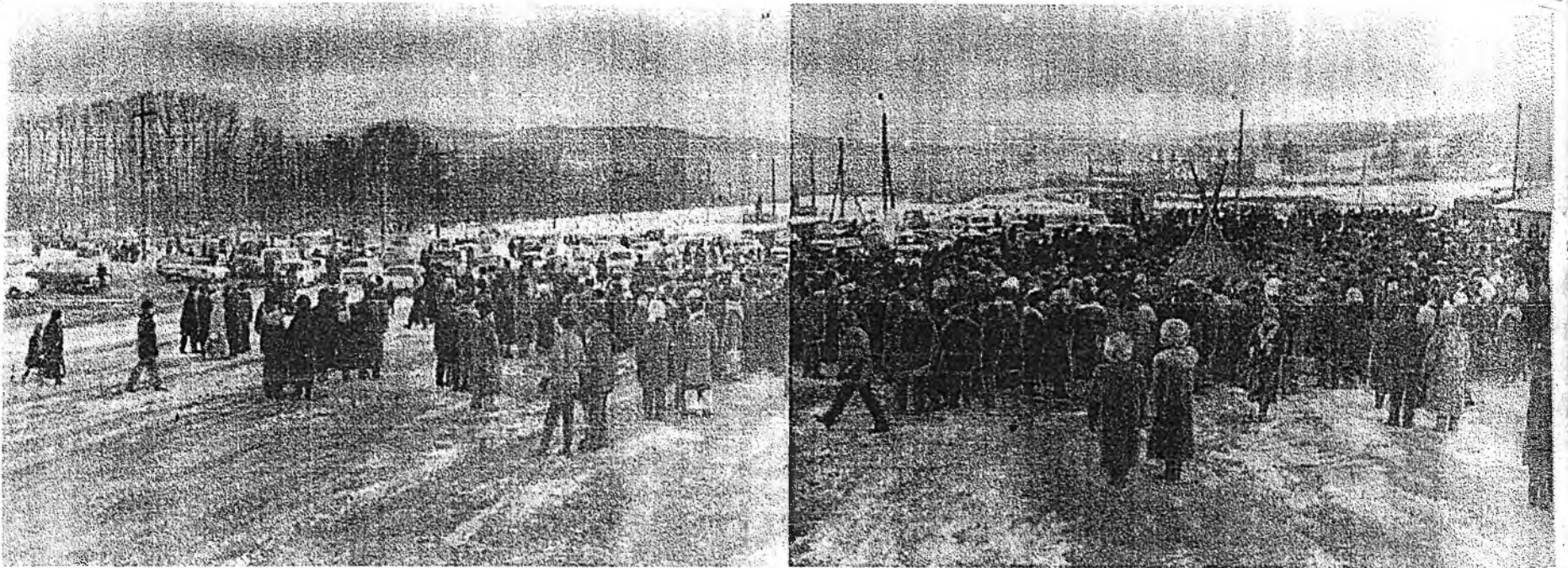
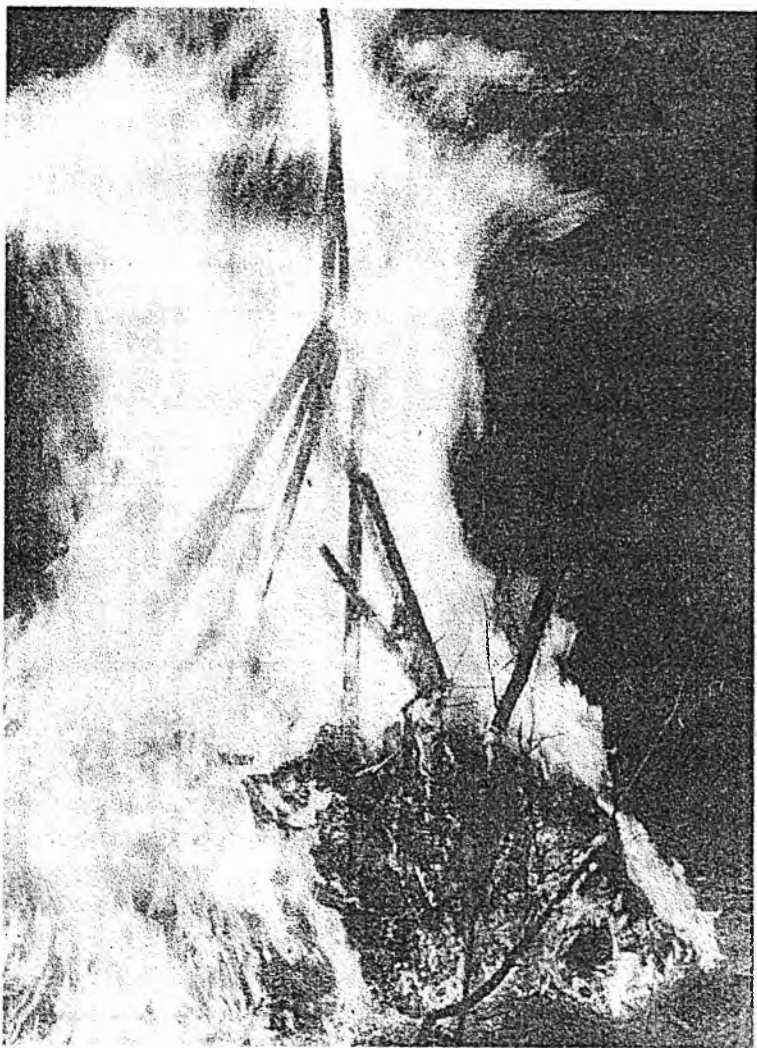
С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

ДОХОЛОН ШААЗГАЙ ДОНДОРГОН ЕРЭЭД...

Монгол онтохоной удхаан драматург Михаил Батогон зохёһон "Долоон ногоон үндэгтэй дохолон шаазгай үльгэр" гэхэн зүжэг Сагаалганай түрүүшын үдэр "Үльгэр" гэжэ хүүхэлдэйн театрт харуулагдаба. Сагаалганай үдэршье һаань, шэнэ үльгэр зүжэг үхибүүдтэ харуулаха таабайнар, төөдэйнэр, эжынэр абанар олоороо суглараа.

Альбан мэхэтэй Үнэгэн абгайда унаса мэхэлүүлһан дохолон Шаазгайе багашуу хайрлаба, үмэгшэлбэ. Үнэн юум үнөөрөө тодордог һэн туйм Үнэгэн абгайшье муу амгалан бэшэ боложо, гансаһаа хүлөөрөө бэшэ, ухаагаараа дохолон амитадта хурган болгохо гэхэн бодолыг ойлгодобо.

Шэнэ зүжэгыг режиссёр Буряад Республикын габьяата артист Содном Хажитов тайруулан табижа, уран шэмэглэлынь монгол уран зурааша Түмэрбаатар бэелүүнэ М. ДАНИЛОВА.

Дэлгүүрэй үнэ сэнгүүд ЖЭЛЭЙ ЭХИНДЭ ЯМАРШУУБ?

Хэр угһаа адууһа мал үсхэбэрлжэ ябаһан манай буряад угсаатан сагаан нарынгаа һайндэр—Сагаалганаа һү тарагаараа, мяха буузаарга угтадаг заншалаа мүнөөшье орхёогүй юмаабдаа. Энэ гараад байхан гал улаан хулгана жэлэшье баһал һү тарагаараа угтаһан байгаа ёһотой.

Хотымнай ногоон базаар энэ хэрэгтэ эдэе хоолой зүйлнүүдэ хэр дэлгэбэ гэшэб гээд хараад үзэбэл, үнгэрһэн амаралтын үдэр һүнэй зүйлнүүд яһала элбэг байгаа. Тусхайлан хэлэбэл, пакедтэй хахад литрэй һүн 1500 түхэригөөр, хахад литрэй шэлтэй снежок 2400, 250 граммэй ээзгэй 3400, пакедтэй хахад литрэй кефир 1700 түхэригөөр наймаалагдаба. Үмсэһөө ороһон литр һүнэй сэн 3000 түхэригтэ байба.

Мяханай сэн хайшаа байгааб

гэбэл, горкоопторгын зүгһөө наймаалагдаһан гахайн мяханай сэн 17500, үмсэһөө ороһон үхэрэй мяханай сэн бага зэргээр дээшэлжэ, килограммынь 10000-17000, хониной мяхан 12000-14000, мориной 10000-15000, гахайн мяхан 19000-20000 түхэригтэ хүрөө.

Улаан-Үдын мяханай комбинатай асарһан "сибирская" сортын колбасагай сэн 26620, "диабетская" сортын колбаса 22550, "саянская" сортын 21340, "русская" сортын 28400, сервелат 53000, татагдаһан рулет мяхан 40000, үбсүүнэй мяхан 32000, карбонат 43000, бекон 23000, ветчина 27000, "отдельная" сортын Москва хотын 24700, "для завтрака" сортын 55000, "стенная" сортын 25000 түхэригөөр зондо дурадхагдаа.

Загаһанай зүйлнүүдһээ:

хүйтөөр сонгоогдоһон ялаагана 9000, баһал иимэрхүү кета 33000, хүйтөөр сонгоогдоһон селедко 18000-19000, сонгоогдоһон омоли 25000, горбуша 24000, даһалагдаагүй омоли 8000, сурхай 10000, сиг 18000, сазан 13000, селёдко 12000, даһалагдаһан селёдко 16000, кета 20000, омоли 12000-13000 түхэригтэ байгаа.

Урданайхидалади тахяагай мяхан элбэгээр дурадхагдаба. Тахяагай килограмм мяхан 11000, дальбараагай мяхан 7700, тахяагай хүзүүн 7700 түхэригтэ болоо.

Огородой эдээнһээ хүнэг хартаабхын сэндоошоо унажа, 11000-12000 түхэригтэ, багса мангирай сэн 2500, килограмм капуста 3000-3300, һонгино 5000, свёкло 4000, чесноог 17000, морхооб 5000 түхэригөөр наймаанда табигдаһан байна.

Бэшэ зүйлнүүдһээ юу дурдахаб гэбэл, даһалагдаһан гахайн саала 20000-23000, зүгын сэсэгэй тоһон 20000, зүгын гэршүүхын тоһон 27000, Франци гүрэнһөө асарагдаһан тахяагай мяхан 13500, тахяагай нэгэдэхи категориин арбан үндэгэн 7000, ургамалай литр тоһон 11000 түхэригөөр хотын зондо ба айлшадта дурадхагдаа.

Энэ үдэрэй онсо шэнжэнь юун байгааб гэхэдэ, хабарай ержэ байһыень гэршэлэн, огородой эдээнэй үрэнэ худалдадаг киоскдо ехээн оёшор боложо, үрэнэ худалдажа абаха дуратайшуул яһала олон байгаа.

Жэмэсэй сэн дээрэ тогтобогүйбди. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй сэн балай ондоо болон хубилаагүй.

Редакцийн социально-экономическа таһаг.

НҮХЭДӨӨ АМАРШАЛНАБ

Манай гэр бүлэ Сагаалгандаа эртээнһээ бэлдэжэ эхилдэг. Эжымнай амтатай торт, пирожи хэхэдэ, тон бэрхэ юм. Харин эсэгэмнай бууза, мяханаа оорөө хэдэг лэ. Манайда багшад угы һэн тула, Жаргал аха бидэ хоёр эжынгээ хажууда гэр соохи ажалаа дууһан хэжэ хураһанбди.

Энэшье удаа Сагаан нарыа урданайхидалади бултадаа гэртэе угтабади. Эжынгээ һайндэрэй стол бэлдэхыень хүлэжэ ядахаш даа.

—Дүрбүүлэн театрта ошохобди. Гоё концерт наадаг болохо юм гэлсэнэ,— гэжэ эжы мандаа хэлээ һэн. Манай 32-дохи хургуули соо Сагаалганай һайндэр үглөөдэр болохо. Тэрэ үдэрые хүлэжэ ядана хэбэртэйбди, юундэб гэхэдэ, нёдондо удаан һанагдахаар гоё концерт табигдаа һэн. Үшөө хүн бүхэмнай буряад табиг бэлдэжэ асарха ёһотой. Би баһал нэгэ һонин юумэ бэлдэхэб, тэдэ мүнөө тэрэмни "нюуса" юм.

Түгэсхэлдөө бүхы үетэн нүхэдтөө Сагаан нарын мэндые хүргэнэб.

Баир АМУРОВ.

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ХҮШЭР ЗОРИЛГОНУУД

Республикын агропромышленна комплексын мүнөөдэрэй байдалай хүн бүхэнэй ханаае зобоожо байганинь эли. Үглөөдэр ямар үдэрэй болохынь хэншье мэдэнгүй. Энэ асуудалда харюусаханьшье хүшэр. Хүдөөгэй зондо ажамидарха арга боломжо бии гээшэ гү? Мүнөөдэрэй энэ шухала асуудалаар журналист Валерий Бадмаев Буряад Республикын хүдөө ажыхын болон эдөө хоолой министр А. М. Шевченкэтэй хөөрэлдэнэ байна.

түхэлэй ажыхынууд байгша ондо 308 мянган тоннооо бага бэшэ орооно, 226 мянган тонно хартаабха, 33 мянган тонно овоц, 172 мянган тонно хү, 82 мянган тонно мяха (амидын шэгнүүрээр), 179 миллион үндэгэ үйлэдбэрилхэ ёһотой юм. Федеральна ба республиканска эдөө хоолой жасада тушаагдаха продукция эдөө тоо баримтанууд зохёогдонхой.

А г р о п р о м ы ш л е н н а үйлэдбэриие энэ хүшэр байдалаа гаргах, тэрэниие тогтонжоруулаха ба саашадань хүгжөөх, хүн зоние эдөө хоолой зүйлөөр хангах ба хүдөөгэйхидэй ажабайдалыг хайжаруулаха талаар ашагтай хэмжээ ябуулганууд энэ программа дотор хараалагданхай гээшэ.

- Федеральна эдөө хоолой корпорациин Буряадай филиалай үгэһэн урьһаламжаар республикын ажыхынууд үнгэрһэн жэлдэ хүдөө ажыхын гол кампанинуудаа үнгэргэбэ. Урьһаламжа гээшэмнай урьһаламжа юм ааб даа. Тэрэнэ һөөргөн бусааха хэрэгтэй. Үриез бусааха талаар зарим тэды асуудалнууд гараа гү даа. Иимэ байдал юундэ тохёолдобоб?

- Эдөө хоолой корпорациин хүсөөр манай ажыхынууд айхабтар ехэ хэмжээнэй ажал ябуулаа. Энэниие нюултагүй. Үнгэрһэн жэлэй эдөө хоолой баланс тодорхойлогдон, федеральна болон региональна жасануудта хүдөө ажыхын продукция ба түүхэй эд худалдаха хэмжээн зохёогдон байгаа. Тэрэнэ һүүдэ Правительствын заседани дээрэ баталагдан абтаа һэн.

Республикын 180 ажыхытай хэлсэн баталагдаа. Эдөө хоолой жаса байгуулхын тула бүхыдөө 16,3 миллиард түхэриг үгтэһэн байха юм. Хабарай тарилга, ургаса хуряаха хүдэлмэри үнгэргэхэ хэрэгтэ хэрэглэгдэхэ тоно, түлишын материал худалдан абыхын тула 103 миллиард шахуу түхэриг мүнгэн зөөри үгтөө бэлэй. Тэрэнһээ гадна Россин Федерациин Правительствын тогтоолой ёһоор, манай республикада 7 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ үгтэһэн байна.

Үриез түлэхэ ёһотой юм ааб даа. Республикын ажыхынууд үри шэриез хэр түлэбэ гээшэб? Хүдөөгэй үйлэдбэрилэгшэд 24334,4 миллион түхэригэй хүдөө ажыхын продукция тушаалан байна. 20 ажыхы корпорациитай тоосоогоо гүйсэд хээ. Хамтын 25 ажыхы мүнөө тоосоожо байна. Кабанскын, Зэдын, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Загарайн, Прибайкалийн ба Хяагтын аймагуудай хүдөө ажыхын предпритинууд эгээл ехэ үри шэритэй юм.

А ж а х ы н у у д а й хүтэлбэрилэгшэд корпорациитай тоосохын тула бии байһан бүхы арга нөөсөө хэрэглэхэ

хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, энэ жэлдэ нёдондонойхидол адли, корпорациин зүгһөө тоно, түлишын материалда, минеральна үтэгжүүлгэдэ ба хорото бодос худалдан абалгада урьһаламжын мүнгэн үгтэхэ байна. Запас хэрэгсэлнүүдые худалдан абаха асуудал мүн лэ шийдхэгдэхэ болонхой. Энэ асуудалаар Россин Федерациин Правительствын тогтоол хаядаа абтахань.

- Республикын эдөө хоолой жасада таряашадай (фермернүүдэй) ажыхынууд өөһэдынгөө үүргэ мүнөө хэр оруула гээшэб? Буряад орондо фермернүүдэй хүдэлөө үргэдхэхэ хэрэгтэ хаад ушаруулдаг асуудалнууд хэр зүбөөр шийдхэгдэнэб? Министерствын үүргэндэ ямар гээшэб? АККОР-той харилсаа холбоонтнай хэр бэ?

- "Фермернүүдтэ - үргэн харгы!" гэһэн уряа манай республикада хүржэ ерээ һэн. Фермернүүдые байгуулаха хэрэгтэй. Зүгөөр Росси гүрэниие тэдэнэрэй эдөө хоолоор хангахын үшөөл холо гэжэ би хэлэдгшье, баталагшье байнаб. Фермернүүдтэ материально-техническэ талаар туһаламжа ехэл хэрэгтэй. Эдэнэрэй үйлэдбэрилхэн продукция буйлуулаха ба худалдаха эрхэ байдал байгуулаха шухала. Фермернүүдтэ харгы, зайн галай утаһан болон бусад хэрэгсэлнүүд мүнөө тон хэрэгтэй болон. Эдэ бүгэдые бээлүүлхэ арга боломжо тэдэнэртэ даб дээрэ үгы.

Республика дотор мүнөөдэрэй байдалаар 3400 таряашанай ажыхы байгуулагданхай. Энэнь 1992 онтой зэргэсүүлхэдэ, 4 дахин олон болон. Республика дотор бии байһан адууна малай 3,5-6 процентнь таряашанай ажыхынуудта харууһалагдана. Фермернүүд дэлгүүрые эдөө хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангах гээшэнь үшөөл эртэ. Нёдондо эдэнэр бүхыдөө үйлэдбэрилэгдэһэн мяханай 2,5 процентнынь, бүхы хаагданһан хүнэй 3 процентнынь үйлэдбэрилжэ абаа.

Гүрэнэй зүгһөө мүнгэ зөөрээр туһаламжа үзүүлэгдээгүй ушарһаа республика дотор фермернүүдэй хүдэлөөн үргэдэнгүй. "Таряашанай ажыхынууд тухай" Федеральна Хуули мүнөө хүдэлэнгүй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Энэ Хуулийн ёһоор зайн галаар, телефоноор хангах, газар эсхэмжэлхэ, харгы болон үйлэдбэриин байрануудые бариха хэрэгтэ хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа үгтэхэ ёһотой аад, үнэн дээрээ үгтэнгүй.

- Аграрна сектортэ хамтын предпритинууд хэр олоор бии болгодооб?

- Хүдөө ажыхыда хамтын предпритинууд үнэндээрээ үгы. Предпритинууд болон эмхи зургаануудтай хэлсээ баталжа

хүдэлдэг ажыхынууд манда бии. Жэшээлхэдэ, Хориин аймагай "Георгиевский" совхоз республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэтэй хэлсээ баталанай эрхэ байдалда хүдэлдэг байна. Промышленна предпритинуудта зарим ажыхынууд дамжуулагдан үгтэнхэй. Байгша ондо Улаан-Үдын мяханай комбинадай, гахайн "Южный" комплексын ба Улаан-Үдын совхозой баазанууд дээрэ кооперативна ажыхы байгуулахаар хараалнабди.

- Газар үмсэлхэ гээшэ ехэ ороё асуудал. Энээн тушаа юун гэжэ ханаха байнат? Энэ асуудал зүб гээшэнь хэээ шийдхэгдэхэ юм. Газар дээрэ хүдэлхэ ёһотойл эзэдынь олохоор саг хүржэ ерээ бэшэ гү?

- Газар үмсэлхэ асуудал тушаа мүнөө үедэ үнэхөөрөөшье үгэ буялдаан ехээр болон. Мүнөө байһан "Газар тухай" Хуулийн ёһоор энэ асуудал шийдхэгдэнхэй гэжэ тоолохо байнабди. Ажыхынуудай мэдэлэй газар коллективэй гэшүүдэй дунда пай болгогдон хубаарилагдан үгтэнхэй. Ушар тиимэһээ ажыхын хүдэлмэришэн бүхэн өөһэд өөһэдынгөө газараа хайн мэдэнэ. Хэрбээ коллективһээ гаража ошоо гээшэ наа, газараа абаха, үгышье наа, мүнөөрнэ абаха эрхэтэй юм. Хамһабарийн үмсын ажыхынуудай эрхэтэд, саад болон огородой хамтаралнууд газараа худалдаха, арендэдэ болон түрэл гаралдаа, үхи хүүгэдтэ дамжуулан үгэхэ эрхэтэй байна.

- Буйлуулан болбосоруулдаг промышленность мүнөө хүндэхэн байдалда оронхой. Энэ халбарыда тодорхой ямар хэмжээнүүд абтахаар хүлээгдэнэб?

- Үнэхөөрөөшье эдөө хоолой болон буйлуулан болбосоруулдаг промышленность хүндэхэн байдалда оронхой. Нёдондо жэлдэ товарна продукция үйлэдбэрилгэ 25 процентээр, тэрэ тоодо: хүнэй халбари - 42, эдөө хоолой халбари - 26, мяханай халбари - 18 процентээр доошолһон байна.

Болбосоруулан буйлуулһан продукция худалдаха талаар предпритинууд өөһэдынгөө мэдэлэй магазинуудые нээнхэй.

- Аймагуудай, хүдөө нютагуудай өөһэдынгөө эрхэ мэдэлтэй болоходонь, министерствын урда шийдхэгдээгүй асуудалнууд гарана ёһотой. Тэрэниие яагаад шийдхэхэ байнаб? Министерствын гээ бүридэлынь ондоо болгон хубилгаха талаар юун хэгдэбэб?

- Республикын Хүдөө ажыхын болон эдөө хоолой министерствын урда мүнөө айхабтар ехэ зорилгонууд

хараалагданхай. Аймагай захиргаануудай мэдэлдэ мал ажалай продукцияда үгтэһэн туһаламжын мүнгэн зөөри байна гэжэ хэлэлтэй. Хэдэн харын туршада салин хүлһэн түлэгдэнгүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлэй турша соо аяар 4 миллиард түхэригэй үри шэрида орообди.

- Республика үүлтэртэ малаа "гээжэ" эхилэнхэй. Үрэхэ хүрэнгэ үйлэдбэрилгэ доошоо унанхай. Эдэ бүгэдые аршалха талаар юун хэгдэнэб?

- Малай үүлтэр хайжаруулаха, селекционно ажалыбуулаха хэрэг үнэхөөрөөшье дорой байдалда оронхой. Манай Правительствын зүгһөө малай үүлтэр хайжаруулаха талаар тухай шийдхэбэри абтахадаа, жэл соо эмэ мал бүхэндэ 412 мянган, үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг фермернүүдэй мал бүхэндэ 206 мянган түхэриг мүнгэн үгтэхөөр хараалагдаба.

Хүдөө ажыхын уртамалануудай үрэхэ хүрэнгэдэ мүнгэн зөөри үгтэнэ.

- Хабарай тарилгын хүдэлмэри удахагүй эхилхэнь. Энэ кампанида бэлэдхэл ямаршуу байнаб?

- Хабарай тарилгын хүдэлмэри холо бэшэ үлэнхэй. Харюусалгатай энэ ханые үнгэргэхын тула 2780 трактор гэхэ гү, али бүхы паркын 40 процентнынь заһабарилха ёһотойбди.

- Хабарай тарилгын хүдэлмэри саг соонь, хайн шанартайгаар үнгэргэхын тула ехэһэн ажал хэгдэхээр түсблэгдэнэ. Мүнөөдэрэй байдалаар бии байһан сеялкэнүүдэй тэн хахаднынь, анзаһануудай 55, культиваторнуудай 50 процентнь бэлэн болгогдоод байна. Тарбагатайн, Кабанскын, Зэдын аймагуудай ажыхынууд бии байһан техникэ, машинаа бэлдэхэ талаар яһала урагшатай ажалажа байна.

Республикын олохон ажыхынууд хүрһэ эдүүрилхэ, тарилга хэхэ техникээ бэлдэхэ талаар яһала амжалтатай хүдэлнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тарбагатайн аймагай таряашанай ажыхынуудай "Авангард" нэгдэлэй, Мухар-Шэбэрэй аймагай Барай нэгдэлэй механизаторнууд байһан техникээ заһабарилха талаар жэшээ боложо үгэхөөр.

- Анатолий Михайлович, һүүлшын асуудал. Хүдөө ажыхые хүгжөөхын тула хуулийн талаар юун хэгдэхэ байнаб? Энэ халбарыи саашадань ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөхын тула үрэ ехэтэй хэмжээнүүд абтаха гү?

- Росси болон Буряад орон дотор аграрна секторые хүгжөөхэ талаар тиимэ бодото хуулинууд абтабагүй. "Аграрна промышленна үйлэдбэриие гүрэнэй талаһаа гуримшуулаха тухай" Хуули үнгэрһэн жэлдэ абтаһан байгаа. Энэмнай хүдөө ажыхын предпритинуудые болон бусад түхэлэй ажыхынуудые хүгжөөхэ талаар бодото хэмжээ ябуулганууд абтажа, хүдөө ажыхын үйлэдбэриие саашадань хайжаруулаха хэрэгтэ онсо нуури эзэлхэ ёһотой.

Анатолий Михайлович, үнгэрһэн жэлэй үрэ дунгые та

ямар гэжэ сэгнэхэ байнат? Юун хэгдэбэ, юун хэгдэбэгүй гээшэб?

- Аграрна реформын улам саашалха бүринь хүдөөгэйхидэй ажабайдал улам хүшэр болон гэхэдэ, алдуу байхагүй. Хүдөөгэй экономика байдалын буршье хүндэхэн болонхой. Промышленна болон хүдөө ажыхын продукция худалдан абалгын үнэ сэнгүүдэй хэлгүүтэй байһан ушарһаа иимэ байдал тохёолдоо. Налогой гуримай дан орёо байганинь баһал эли. Мелиорациин ба газарай хүрһэнэй үржэлтэ хубиенэ хайжаруулаха талаар хүдэлмэри ябуулагдаха болонхой. Ажыхынуудай машина, техникэ хуушаржа, халаха туйлдаа хүрэнхэй. Үйлэдбэриин уналгы зогсоохо, эдөө хоолой продукциядые үйлэдбэрилгы дээшлүүлхэ хэрэгтэ мүнгэн зөөри дутагдана.

Экономика талаар хүндэ хүшэр эрхэ байдалда манай таряашад эртэ урда саһаа хойшо газартаа дурлаһан дээрһээ мүнөө үедэ газараа хахалжа, таряа тарина, ургаса хуряана, мал харууһалжа, хү, мяха үйлэдбэрилнэ. Хүдөөгэйхид энээнэйнгээ түлөө багахан хэмжээнэй салин хүлһэ абхадаа, тэрэнэ һара бүхэндэ абадаггүй байна бшуу.

Аграрна реформын бээлүүлэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо табадахи гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлдэ хүдөөгэйхидэй туйлаһан үрэ дунгынь ехэл бираггүй. Гэхэтэй хамта хүдөөгэй зоной оролдолгонь дэмьдэ халабагүй. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлдэ хүдөө ажыхын продукция үйлэдбэрилгые бага зэргэ тогтоохо талаар тодорхой алхамууд хэгдэбэ. Үнгэрһэн жэлэй ган гасуурһаа манай республика аяар 51 миллиард түхэригэй гай хохидолдо ороһон байна. Иимэ байдалай хэды тохёолдобошье, урзанда жэлэйхитэй адлирхуу хэмжээнэй орооно таряа хуряажа абаабди. Тэжээл тухай тогтобол, малай условно толгой бүхэндэ, урзандахи жэлэйхидэ орходоо, 8 процентээр ехэ тэжээл нөөсэлэгдөө. Хартаабхын ба огородой эдэнэй ургаса яһала абтаа гэхэ байнаб. Нийтын бүхы түрэлэй адууна малай тоо толгойнь хороһоор зандаа.

- Ороһон энэ жэлдэ нэн түрүүлэн ямар асуудалнууд шийдхэгдэхэ болоноб?

- Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар үнгэргэгдэһэн АПК-гай хүдэлмэри лэгшэдэй республиканска хоёрдохы зүблөөн дээрэ 1996 ондо агропромышленна үйлэдбэриие тогтонжоруулаха программа абтаа һэн. Һүүлдэнэ энэ программа Правительствын заседани дээрэ харагдажа, республикын АПК хүгжөөхэ гүрэнэй программа болгогдон баталан абтаһан байна. Тус программа дотор эдөө хоолой продукциядые ба буйлуулагдаха түүхэй эд үйлэдбэри лгые тогтонжоруулаха, дээшлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба.

Программын гол зорилгонь юун болоноб гэхэдэ, бүхы

ХУБИЛАЛТАНУУД БА НЭМЭЛТЭНҮҮД ТУХАЙ

ХҮН БА ХУУЛИ

1995 оной августын 29-нөө хүсэндөө ороhon Федеральна Хуулийн ёһоор, Россин Федерациин Ажал тухай хуулинуудай Кодексын 167-дохи, 168-дахи статьянуудта хубилалтанууд оруулагдаба.

"Хүүгэдээ харууhalxa тaлaар амаралтанууд" гэхэн 167-дохи статья иигэжэ найруулагдаба:

"Хүүгэдээ харууhalxa тaлaар амаралта эхэнэрнүүдэй дураар гурбан наһатай болоторнь үгтэдэг.

Ухибүүнэйгээ 3 наһатай болотор харууhalxa амаралта гүйсэдөөр гү, али хуби хубяар хэрэглэгдэжэ болодог. Иимэ амаралта үхибүүнэй эсэгэдэ, хүүшэн эжы, абадань гү, али бодото дээрээ үхибүүе харууhalдаг түрэлхидтэ, тэжээдэг хүндэ үгтэдэг.

Эхэнэрнүүдэй дураар, мүн тус статьягай хоёрдохи хубида заагдаһан нюурнууд үхибүүгээ харууhalxa тaлaар амаралтада байха үедөө ажалта үдэрөө хүсэд бэшээр гү, али гэртээ ажалажа болодог.

Ухибүүдээ харууhalxa тaлaар үгтэһэн амаралтань ажалай стаж тaлaд уу л a г д a н г ү й тоологдодог, мүн мэргэжэй тaлaар хүдэлмэрийн сгажда (хүнгэлээтэтэй эрхэ байдалда пенси түлэдэг ушарһаа бэшэнь) оруулагдадаг.

Жэл бүри түлбэритэйгөөр амаралта абаха эрхэ олодог хүдэлмэрийн стажада үхибүүдээ харууhalxa тaлaар үгтэдэг сагын тоологдодоггүй.

Ухибүүдээ харууhalxa тaлaар үгтэдэг амаралтын үедэ ажалладаг газарын (тушаальн) үлөөгдэдэг.

"Ухибүүдые үргэжэ абаһан эхэнэрнүүдэй амаралтанууд" гэхэн РФ-гэй КЗОТ-ой 168-дахи статья шэнээр иигэжэ найруулагдаба:

"Ухибүүдые үргэжэ абаһан эхэнэрнүүдтэ хээлитэй болоһоной ба үхибүүдые түрэнхэй түлөө амаралта үгтэдэг, тиин 70 үдэрэй дүүртэр (хоёр гү, али хоёрһоо олон үхибүүдые үргэжэ абагшадта - 100 үдэр) амаралтын һүүлээр тэдэнэй дураар үхибүүгээ

харууhalxa тaлaар 3 наһатай болоторнь амаралта үгтэдэг.

Дээрэ дурсагдаһан Федеральна Хуулийн абтахада, удаадахи нормативна документнүүдэй юридическэ хүсэн болуулагдаба гэбэл:

Россин Федерациин "Эхэнүүдые ба хүүгэдые хамгаалха тaлaар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай" 1992 оной апрелин 4-нэй Хуули, "Эхэнэрнүүдэй, гэр бүлэнүүдэй байдалые найжаруула тaлaар, хүдөө нютагуудай эхэнүүд ба үхибүүдые хамгаалха тaлaар хойшолоулашагүй хэмжээнүүд тухай" РСФСР-эй Верховно Соведэй 1990 оной ноябрин 9-нэй Тогтоолой 1,4, 1,5, 1,8 пунктнууд;

"Хүдөө нютагуудай эхэнэрнүүдэй, гэр бүлэнүүдэй байдалые найжаруула, эхэнүүдые ба үхибүүдые хамгаалха тaлaар хойшолоулашагүй хэмжээнүүд тухай" РСФСР-эй Верховно Соведэй 1991 оной ноябрин 1-нэй Тогтоолые хэрэглэхэ гурим тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1991 оной январин 25-най Тогтоолой 4-дэхи пункт ба 5-дахи пунктын 1-дэхи абзац;

1995 оной августын 24-нэй Федеральна Хуулийн хүсэндөө ороһон саһаа хойшо Россин харьяата газар дээрэ хэрэглэгдэхээ болибо гэбэл: "Хээлитэй болоһон эхэнэрнүүдтэ, олон үхибүүтэй болон ганса эхэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа найжаруула, эхэнүүд болон үхибүүдые хамгаалгы шангадхаха тухай", "Эхэ-Герой" гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэ байгуулаха, "Эхын Алдар соло", "Эхын медаль" гэхэн медальнуудые бии болгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 7-ной Зарлигай 3-дахи статья", "Ухибүүдые түрэхэдэ, амаралтын үдэрнүүдые һунааха тухай" гэхэн СССР-эй Верховно

Соведэй Президиумэй 1956 оной мартын 26-най Зарлигай 4-дэхи статьягай гурбадахи абзац, "Эхэнэрнүүдэй байдалые, эхэнүүд болон үхибүүдые хамгаалха, гэр бүлые бэхжүүлхэ тухай" СССР-эй Верховно Соведэй 1990 оной апрелин 10-най Тогтоолой нэгдэхэ пункт.

II. Захиргаанай зүгһөө зэмэ тохолог тухай РСФСР-эй Кодексын 165¹⁰-дахи, 165¹¹-дэхи статьянуудта 1995 оной августын 19-нэй Федеральна Хуулар иимэ нэмэлтэнүүд оруулагдаба:

Статья 165¹⁰. "Прокуророй хуулига эрилтэнүүдые дүүргэдэггүй ушар".

Россин Федерациин хуулар тогтоогдоһон эрхэ түлөөлэгэнүүдые үндэлхэн прокуророй эрилтэнүүдые зорюуга дүүргээгүй байбал, ажалай түлбэрийн 50 доодо хэмжээнэй түхэриг яла түлэдэг.

Статья 165¹¹. "Прокуророй дуудалгада ерээгүй ушар".

Хуули эбдэһэн ушараар тайлбаринуудые үгэхын тула тушаалта нюур прокуророй дуудалгада шалтаггүйгөөр ерээгүй байбал, ажалай түлбэрийн 10 доодо хэмжээнэй түхэриг хүрэтэр яла түлэдэг.

РСФСР-эй КоБС-ын 69-дэхи статья. "Хүүгэдэй эмхи зургаануудта байдаг хүүгэдтэ алимент нэхэжэ абалга".

"Нэхэжэ абадаг алиментнүүд үхибүүдэй эмхи зургаанай счэдто оруулагдадаг, мүн үхибүүн бүхэндэ тус тустань хубариан тоологдодог. Алиментнүүдэй хэмжээнэй эрьсэхээ ороһон олзо оршын 50 процентнь хүүгэдые тэдхэлгэдэ зорюулагдадаг. Ухибүүнэй тусэмхи зургааниие орхижо ошохо ушарта тэрэндэ түлэдгэн алиментын мүнгэнэй эрьсэхээ ороһон олзо оршын 50 процентнь нөөсэлэлгын банкда, үхибүүнэй хубиин счэдто оруулагдадаг".

70-дахи статья. "Алиментдэ түлэдгэхэ мүнгэнэй тоодо ородог салин хүлхэнэй (олзо оршын) зүйлнүүд".

"Алиментдэ түлэдгэхэ мүнгэнэй хэмжээндэ ородог зүйлнүүд (олзо оршо) Россин Федерациин Правительствын тогтооһон гуримаар тодорхойлогдодог".

71-дэхи статья. "Тодорхой хэмжээнэй зэргээр алимент түлэглые нэхэлгэ".

"Алимент түлэхэ уялгатай түрэлхидэй саг үргэлжын бэшэ салин хүлхэтэй, мүн тэдэнэй салин хүлхэнэй хэмжээнэй саг үргэлжэ хубилха ушарта, үгы гэбэл, түрэлхидэй салин хүлхээ дууһан гү, али зарим хубиинь хари гүрэнэй валютаар абаха, мүн салин хүлхэ абахагүй ушарта, мүн алимент түлэлгэдэ хабаадуулаха аргагүй бусад ушарнуудта алиментын нара бүри түлэгдэхэ тодорхой хэмжээе, үгы гэбэл, хубиин хэмжээе сүүд тодорхойдог. (РСФСР-эй КоБС-ын 68-дахи статья)".

Алиментын тодо хэмжээ тодорхойлодоо, хоёр талын бүлэнүүдэйн болон материальна байдал сүүд хараада абаха ёһотой.

Эхэтээ, мүн эсэгэтээ үхибүүдэй үлэхэ ушарта түрэлхидэй али нэгэнэйн муугаар хангагдаһан ушарта алимент түлэлгын хэмжээн тус статьягай хоёрдохи хубяар тодорхойлогдожо, алимент нара бүри түлэгдэдэг".

"Бууса дээрхи хамһабарин ажахыһаа ороһон олзо оршотой хүнүүдтэ алимент түлэлгы тохолог" гэхэн 72-дохи статья Федеральна Хуулар РСФСР-эй КоБС-һоо гаргагдаба.

91¹, 95¹ гэхэн нэмэлтэ статьянууд РСФСР-эй КоБС-до оруулагдаба.

91¹-дэхи статья. "Алимент түлэлгэдэ зөөриинь нэхэхэ тaлaар хандалга".

"КоБС-ын 28-дахи, 71-дэхи, 77-дохи, 87-дохи статьянуудтай зохилдуулан, тогтоогдоһон тодорхой хэмжээнэй алимент, мүн бүхы алиментын түлбэринүүдээр үри шэри алимент түлэгшын салин хүлхэнһөө түлэгдэдэг: салин

хүлхэнэй (олзо оршын) тон бага байха ушарта банкда гү, али урьһаламжын бусад эмхи зургаануудта алимент түлэгшын счэдто байһан, үгы гэбэл, предприятиин үйлдбэри хүгжөөлгэдэ тэрэнэй орууһан мүнгэн зөөриһөө түлбэри хэгдэдэг. Тус мүнгэнэй бага байха ушарта алимент түлэгшын хуулар хараалагдаһан эд зөөриһөө түлбэри хэгдэдэг.

Счэдто байһан мүнгэн зөөрээр, мүн эд зөөрээр алимент түлэхэ ушар эрхэтэдэй процессуальна хуулар хараалагдаһан гуримаар тодорхойлогдодог".

95¹-дохи статья. Алиментнүүдэй түлбэринүүдэй индексаци".

"Ажалай түлбэрийн эгээн бага хэмжээнэй ехэ болоһотой адли сүүдэй шийдхэбэрээр 28-дахи, 71-дэхи, 77-дохи, 87-дохи стдтыгаар тодорхойлогдоһон хэмжээнэй алиментын түлбэринүүдэй индексаци хэгдэдэг.

Бага хэмжээнэй ажалай түлбэрийн тодорхойлогдоһон тоодо тааралдуулан, алиментнүүдэй хэмжээе сүүд тогтоодог".

РСФСР-эй КоБС-ын 96-дахи статьягай "Алимент түлэлгөөр үри шэрийн хэмжээе тодорхойлодог, мүн тэрэниие түлэлгэхөө сүлөөлэгэ" гэхэн 4-дэхи хуби шэнээр үгтэбэ:

"Хэрбээ алимент түлэгшын тус болзор соо хүдэлөөгүй, үгы гэбэл тэрэнэй салин хүлхэн (олзо оршо) тухай документнүүдэй үгтөөгүй байбал, алимент түлэлгөөр үри шэрийн хэмжээн алимент түлэлгы тохохо үедэ Россин Федерацида дунда зэргын салингай хэмжээнһээ уламжалан тодорхойлогдодог.

Хэрбээ иимэ тодорхойлолын нэгэ талада таараагүй һаань, энэ тала сүүдтэ хандаха эрхэтэй. Хоёр талын материальна байдал хараада абан, сүүд үри шэрийн тодорхой хэмжээе тогтоодог.

Буряад Республикын прокуратурын хэблэлэй албан.

"Красная звезда" газетэ мэдээсэнэ

МАРШАЛНУУДАЙ НЭРЭМЖЭТЭ...

Сэрэгэй дээдэ зиндаада - маршалда хүртэһэн офицернүүдэй нэрээр Россин Федерациин ниислэл - Москва хотын үйлсэнүүд нэрлэгдэбэ. Жэшэнь, маршал Р. Я. Малиновскийн нэрэмжэтэ үйлсэ "Октябрьское поле" метро шадар оршодог юм. Родион Яковлевич Малиновский (1898-1967) СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй эдэбхитэй полководец, Советскэ Союзай маршал, Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, Испанида болоһон дайн байлдаанда хабаадалсаһан юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ корпус, арми, фронтнуудай командир ябаа. Тэрэнэй ударидаһан Украинын хоёрдохи фронтын сэрэгшэд Украиные, Будапешт, Венэ хотонуудые сүлөөлэлсэһэн, Японой Квантунска арми һамна бута сохилгодо хабаадалсажа, илалтын үдэрнүүдые асаралсаа. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ Р. Я. Малиновский СССР-эй обороннын министрээр хүдэлөө.

Маршал Леонид Александрович Говоровой (1897-1955) нэрэмжэтэ үйлсэ Москва шадарай баруун захда нэмжынхэй. Дайнай жэлнүүдтэ Говоров Москва шадарай, Ленинград хотын оборонодо, тэрэниие бүлхэлэгхөө сүлөөлэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм. һүүлэй үедэ СССР-эй обороннын министрэй орлогшоор хүдэлөө.

Москвагай Можайска харгы шадарай үйлсэ Советскэ Союзай маршал Ф. И. Толбухиной (1894-1949) нэрээр мүнхэлэгдэнхэй. Советскэ Союзай Герой Толбухин Сталинград хотые, Крымэй хото, нууринуудые, Болгари, Венгри, Румыни, Югослави, Австри гүрэнүүдые фашис эзэмдэгшэдһээ сүлөөлэлсөө.

Нүгөөдэ - маршал К. А. Мерецковой (1897-1955) нэрэмжэтэ гудамжа "Октябрьское поле" гэхэн метро станци шадар оршодог.

Москвагай Рублёвско харгыда дүтэ үйлсэдэ маршал С. М. Тимошенкын нэрэ олгодоо. Советскэ Союзай маршал, Советскэ Союзай хоёр удаа Герой Семён Константинович Тимошенко (1895-1970) 1940-1941 онуудта СССР-эй Обороннын арадай комиссар, дайнай үедэ хэдэн фронтнуудые хүтэлбэрилжэ гараа.

Москва хотын нэгэ үйлсэ Советскэ Союзай маршал, Советскэ Союзай гурбан удаа Герой С. М. Будённын нэрээр мүнхэлэгдөө.

Советскэ Союзай түрүүшын маршалнуудай нэгэн Михаил Николаевич Тухачевскийн (1893-1937) нэрэ Совет ороңой сэрэгэй элитэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэрэнүүдээр мүнхэлэгдэһэн үйлсэнүүдэй нэгэндэнь үгтэһэн байна.

ПЕНСИИН ХЭМЖЭЭН ДЭЭШЭЛҮҮЛЭГДЭЭ

"РСФСР-эй гүрэнэй пенси тухай" гэхэн зарлигта, РСФСР-эй Хуулийн 110-дахи статьяда Россин Федерациин Президент Б. Н. Ельцин хубилалтануудые оруулба.

"РСФСР-эй гүрэнэй пенси тухай" гэхэн Хуулийн ёһоор тогтоогдоһон пенсиин хэмжээн дээшлүүлэгдэбэ. Тус Зарлигай үндэһөөр Советскэ Союзай, Россин Федерациин, Социалис Ажалай Геройнуудай, мүн Алдар Солын гурбан орденто эрхэтэдэй пенсинь 50 процентээр нэмээгдэһэн байна.

Сожордомо дохёо

ЭДЕЭ УНАННАА ГАРАБА

Новоорловск тосхондо оршодог окружной 2-дохи больницын 16 аргашад, тэрэ тоодо 4 врач, эдээ унанһаа арсаха тухай засаг түрынхидтэ тусхай мэдүүлгэ хэбэ. Энэ үзэгдөө адуулаагүй ушарай шалтагааниинь хадаа тэдэнэр 1995 оной һүүлэй 5 нара соо салин хүлхээ абанагүй, жэл соо үхибүүдэй тэдхэмжын мүнгэ үгөөгүй.

Үбгэдын ашагта малтама шанаржуулгын комбинадта ажалладаг аад, тэрэн зогсоогдонхой, хүдэлмэрийгүй болошонхой. Хэдэн дахин уридшалан мэдүүлжэ, засагай зургаанда хандаһаншые һаань тэдэ аргашадта харюу үгөөгүй. Тиймэһээ иимэ ябадал туршагые шийдэбэ. Хүн бүхэниие тусхай врач үзөө, бэе махабадын шалгаа, саашадаа тэдэниие харууһалан ажглажа байха аргашан томилогдоо.

Эрилтыемнай хангагарнь больница соһоо гарахагүйбди эдээ уна хэрэглэхгүйбди гэжэ мэдүүлээд, иимэ ушаралта үймэ хэрэг эхилбэ.

Ц. ГОНГОРОВ

Үргэн зоной үргэмжэнь сэнтэй

долгинууд" ансамблин бүлэг хүбүүд, басагад Түнхэнэй ёохорье сортоотойгоор дуулажа, бултанай халуун альга ташалгаар үдэшэгдэбэ.

- Баяриемни хубаалдажа байһандатнай сэдхэлни дүүрэн. Өөрын хүсөөр хүн нэрэгтэй солотой болодоггүй юм. Үргэн зоной, нүхэдэй, Эхэ нютагай үргэмжөөр нэрэ соло олдодог гэшэ. Та бүгэдэндэ доро дохин, баяриемни хүргэнэб, - гэжэ, сэдхэлээ уяруулан, Саян Жимбиевич хэлээ хэн.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Е. Е. Балданмаксарова поэт, Буряадай комсомолой шангай лауреат Л. Д. Тапхаев тухай хуряангыгаар хөөрбэ. Сэлмэг ухаан бодолой, сэбэр сэдхэлэй оёроһоо түрэн шүлэгүүд тухайнь, мүн хэблэгдэн номууд тухайнь

хоолойгоороо гайхуулхаһаа гадна зохид хайхан шарайгаараа бултанай анхарал татаа гэжэ һанагдана. Буряад басагад иимэ сэбэр юм гэжэ олон хизаар дайдын, хари гүрэнэйше зон ханаа ёһотой. Елена үшөөл залуу, бүхы ажалынь, амжалтань урдаа, - гэжэ мэдээжэ артистка Дарима Линховоин үрээлэй хайхан үгэнүүдые хэлээд, залуу дуушаниие бултанай урда уриба. Елена Шараева сугларагшадта хандажа, баяр хүргөөд, хайхан дуугаа бэлэглээ хэн. Итальян композитор Понкьеллиин "Джоконда" гэнэн опероһоо Джокондын ари, мүн мэдээжэ буряад, ород дуунуудые ирагуу гоёор гүйсэдхэбэ. Бэлигтэй дуушаниие шагнажа нуухадаа, Еленын хоолойдо зорюута тааруулжа бэшэһэн дуунуудые манай композиторнууд зохёохонь болтогой гэжэ ханаа хэм.

Елена Шараева бултаниие Сагаалганаар амаршалаад, бүхы хайн хайханиие хүсэбэ. Түнхэн нютагай уран зурааша Чингис Шенхоров тэрэндэ өөрынгоо зурагые бэлэг болгон баряа.

ВАРК-ын вице-президент Б. Д. Баяртуев үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдые халуунаар амаршалаад:

- Дамдин Ошоровой "Үзэглэлөөр" ном шудалһанби. Саян Балданов минии кандидатай диссертаци хамгаалхад, оппонент байһан юм. Лопсон Тапхаев шүлэгүүд бүхы буряад зондо мэдээжэ ааб даа. Гэсэрэй хатан Урмай-Гоохон болоһон Елена Шараева буряад арадайнгаа нэрэ солье суурхуулба. Та бүгэдэндэ амар мэндые, бүри ехэ амжалта хүсэнэб, - гээд, гарай бэлэгүүдые тэрэ барюулба. Мүн хаяхан 60 наһанайнгаа оие тэмдэглэһэн С. Ж. Балдановта хайхан буряад дэгл үмдэхүүдээ хэн.

Нютагайхидай, түрэлхидэй зүгһөө олон бэлэгүүд барюулагдаа, үрээлэй хайхан үгэнүүд хэлэгдээ. Оюун бодолой, зүрхэ сэдхэлэй эсэшгүй ажалаар олдоһон бэлигээ арьбадхаж, нэрэдээрэ бүри үндэр нэрэ нэмээхэнь болтогой гэжэ нүхэдтөө хүсэнэбди.

Т. САМБЯЛОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) Д. Ошоров, С. Балданов, Л. Тапхаев, Е. Шараева; уулзалгын үедэ: Г. САМБЯЛОВАЙ - фото.

НЭРЭЭЭ НЭМЭЭХЭНЬ БОЛТОГОЙ!

Түнхэн нютагаһаа угтайшуул хайхан сугларжа, үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нютагаархидаа хүндэлбэ. - Эдэ нүхэдые нэрлэхэдэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор С. Ж. Балданов, Россин Федерациин габьяата багша Д. Д. Ошоров, поэт, Россин Федерациин соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Л. Д. Тапхаев, дуушан, Глинкын нэрэмжэтэ Улаасхоорондын конкурсын лауреат Е. Г. Шараева гэгшэд болоно. Энэ баяр ёһолол БГУ-гай актыва зал соо үнгэргэгдэбэ. Бүхыдөө энэ баяртай үйлэ хэрэгтэ БГУ-гай буряад хэлэ бэшэгэй факультетэй багшанар, оюутад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, ерэнхэн айлшадые хүндэтгэйгөөр угтан абаа гэжэ хэлэлтэй.

Түнхэнһөө уг гарбалтайшуул олоороо суглараа. Мэдээжэ уран зохёолшод Шагдар Байминов, Балдан Ябжанов, Элбэг Манзаров, Арадай Хуралай комитетэй түрүүлэгшын орлогшо Владимир Саганов, эрдэмтэд, артистнар, түрэл гаралайнь, нютагайнь хүнүүд хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдэй баяриемни хубаалдаба.

Түнхэнэйхидэй "Саян" гэнэн жасын президент, медицинһын эрдэмэй кандидат К. Ж. Маланов хүндэлүүлжэ байһан

хүнүүдэй нэрэ солье дурдажа, ажал хэрэгүүдые үндэрөөр сэгнэн, халуунаар амаршалба. Удаань нютагаархидай аха захатан, арадай поэт Ш. Д. Байминов Түнхэн нютагай, тайга талынгаа, арад зоной үмэнэһөө бултаниие амаршалба. Үндэр тэнгэриһээ дэмжэлгэ, үлгэн дэлхэйһээ тулга абажа, нэрэ дээрээ нэрэ нэмэжэ, амжалтаа арьбадхан ябахые үрээжэ.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Ш.-Н. Р. Цыденжапов Дамнин, Ошоров тухай үгэ хэлэхэдэ, алишые талаһаань үндэрөөр сэгнэбэ. Багша, журналист, эрдэмтэ байхаһаа гадна бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, залуу үетэниие дэмжэдэг, туһалдаг аха нүхэр байха юм. Буряад хэлэ хургуулинуудта зааха талаар олон дутуу дундануудые оложо, мүн яагаад хайнаар заахаб гэһэн тодорхой зүбшэл болон дурдалхинуудые онсолһон олон статьянуудынь "Буряад үнэндэ" хэблүүлһэн гэшэ.

Энээнһээ гадна хүүгэдтэ зориулагдаһан 100 шахуу рассказынь "Үнэндэ" толилогдоһон юм. Эдэ рассказаудаа ном болгожо, 1989 ондо, мүн удаань 1992 ондо гаргаа. Бүхыдөө эрдэмэй 15 хүдэлмэри, 8 учебник, 100 гаран статья гаргаһан алдартай. хаяын

сагта Улаан-Баатарай университеттэ докторой диссертаци хамгаалхаар хараална. Энэхэрэгтэнь амжалта хүсэнэбди.

Дамнин Данжаевичай шабинар Н. Т. Аргутаева, В. Б. Петушкеева гэгшэд багшайа халуунаар амаршалаад, торгон хадаг барюулаа. Ехээр сэдхэлээ хүдэлһэн багшань харюутай үгэ хэлэхэдэ, Түнхэнһөө ерэнхэн айлшадта, "Саян" жасын гэшүүдтэ, БГУ-гай багшанарта, оюутадта үнэн зүрхэнэй баяриемни хүргэбэ. Тиихэ зуураа эндэ байһан оюутадта багшын ажалаа орхингүй, хүүгэдые ууган буряад хэлэндэ хургажа байхыень хүсэн, хандаба.

БГУ-гай багша С. Г. Ошоров эрдэмтэ Саян Балданов тухай хөөрбэ. МГУ-гай аспирантурын хүүлээр Түнхэнэй Таһархай тоонтотой залуу эрдэмтэ уран хайханай литература шэнжэлгээр кандидатай диссертаци хамгаалаа хэн. хургуулида, комсомолой эмхи зургаануудташые хүдэлөө. 34 жэл соо БГПИ-дэ багшалаа. Тэрэнэй олохон шабинарын эрхим багшанар болоо, мүн эрдэмтэдшые, ниитын ажал ябуулагшадшые бий. "Байгал" ансамблин дуушан Софья Банчикова Түнхэн нютагайхидай урданай дуу зэдэлүүлбэ. БГУ-гай "Байгалай

тобшохонооршые хаа, тодорхойгоор хөөрөжэ үгэбэ. Оюутадтай зүрхэ Оксана Анрускаева поэдые амаршалаад, хэдэн шүлэгыень уран гоёор уншаба.

Лопсон Тапхаевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн олон дуунууд зэдэлээ. Жэшэнь, Буряад Республикын арадай артист К. К. Миткинов Гур Дашапиловай, Юрий Ирдынеевэй, Базар Цырендашиевай дуунуудые дуулаба. Н. Ц. Цибудеева пианино дээрэ дэмжэһэн байна. Лопсон Тапхаевай шүлэг дээрэ Баяр Батодоржиевай зохёһон хүгжэмтэй "Буряад хүбүүнэй урлал" гэнэн дууе Софья Банчикова анха түрүүшынхией эндэ гүйсэдхөө. Харюудань поэт баяр хүргөөд, хэдэн шүлэгөө уншажа, сугларагшадые хужарлуулаа.

Мэдээжэ хүгжэмшэн Д. Л. Линховоин дуушан Елена Шараева тухай иигэжэ хөөрбэ:

- Елена хадаа ехэ хайхан хоолойтой дуушан юм. Тэрэ сэбэр шарайтай, зохид хайхан бээтэй, ёһотойл хүнэй нюдэ хужарлуулмаар артист болохо табисууртай хүн. М. Глинкын нэрэмжэтэ уласхоорондын конкурсно хабаадахадань, Ирина Архипова түрүүтэй жюри конкурсантуудые айхабтар наринаар сэгнэжэ байгаа. Манай Лена сэбэр, мохигүй хайхан

Хотын һонинуудһаа

Саяшадая хэрэгтэй

1-дэхи интернат-хургуулида дүрбэдэхи жэлээ буряад хэлэнэй ба литературын тусхай курсанууд заагдана. Хүүгэд буряад хэлээ, үндэһэн соёлоо гүнзэгыгөөр шудалдаг болонхой.

Буряадай Гүрэнэй университетэй хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидатууд Нима Будаевич Дугаров, Сэсэг Гылыковна Осорова тус хургуулиин 10-11-дэхи классуудай хурагшадтай хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Жэлэй туршад хурагшад түрэл хэлэн дээрэ бонирхолтой мэдээлнүүдые бэлэдэг, элдэб темээр реферат бэшэдэг, хажуугаарнь багахан шүлэгүүдые, рассказыудые бэшэжэ туршана.

Интернат-хургуулиа эрхимээр дүүргэһэн 11 үхибүүд мүнөө буряадай гүрэнэй университетэй буряад хэлэ бэшэгэй факультеттэ хурана.

Тусхай курсанууд үхибүүдтэ хэрэгтэйшые, хожомоо дээдэ хургуулинуудта ороходонь, туһатайшые байха.

Е. ЦЫБЕНОВА.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Шэнэ жэлһээ Барилгашадай гудамжын 40-дэхи гэртэ Дали-Маркедэй хоёрдохи магазин нээгдэбэ. Тус магазинда эдэе хоолой зүйлнүүдэй таһаг ба аудио, видеотехникын таһагууд бии юм. Наймаанайнь үнэсэн хубилаагүй, пенсионернүүд ба оюутад үнөөхил хүнгэлэлтэй сэнгээр эдэе хоолой зүйлнүүдые абаха аргатай.

Манай корп.

Хүбүүмнай сэрэгэй албанда

ЭХЭ ОРОНОО ХАМГААЛХААР БЭЛЭН

Хягтын гарнизондо алба хэжэ байһан гвардийн 5-дахи танкова дивизийн штабай сэрэгшэдэй дунда нуралсалай ээлжээтэ шалгалта болобо. Энэ удаа нэгэ батальоной сэрэгшэдэй дунда шалгалта үнгэргэгдэһэн байна.

Графигай ёһоор үнгэргэгдэһэн батальоной тактическа нуралсалай дайшалхы бэлэдхэлэй хэр зэргээр үнгэргэгдэһые харахаяа бүхы частьнуудай командирнууд, тэдэнэрэй орлогшонорһоо гадна, Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышев, Арадай Хуралай Социална политикын талаар комитедэй гэшүүн Г. А. Дождикова, республикын газетэнүүдэй, телевидени болон радио-дамжуулгын компаниин журналистнууд айлшаар ерээ.

—Мүнөөдэрэй шалгалтада нэгэ батальоной сэрэгшэд хабаадажа, дайшалхы нуралсалдаа ямар бэлэдхэлтэй байһанаа корпусой хүтэлбэрилэгшэдтэ, айлшадтаа харуула болонго. Забайкалийн округтой штабай начальнигай уялгыг дүүргэгшэ, генерал-

майор В. В. Кочемасов энэ шалгалта хүтэлбэрилнэ.—гээд 5-дахи дивизийн штабай начальник, полковник С. Н. Софонов бидэнэртэй уулзахадаа хэлээ һэн.

—Энэ гэхээр батальоной техникэ, буу зэбсэгүүдтэйн танилсахыетнай уринаб.—гээд, Сергей Николаевич бидэнэрые дахуулан, хөөржэ ябаад, ойн соорхой соо, гүбээнүүдэй дунда табигдаһан сэрэгшэдэй хэрэглэдэг бүхы зүйлнүүдтэй дүтөөр танилсуулжа, мэдэжэ абахыень дурадхаа бэлэй.

Нуралсалай энэ талмай дээрэ бээе далдалһан эрөөн марьян хубсаһа үмдэһэн хүбүүд газар доро нюутдаһан мантан томо танк, бусад хуягта зэбсэгүүдэйнгээ дэргэдэ зогсонхой, айлашадтаа эдэ бүгэдээ зохид хайнаар, ойлгосотойгоор хэлэжэ, танилсуулха юм. Талмай нүгөөдэ захата холо, ойро буудаха: һомонууд, граната, миинэ, снарядууд, тэдэнэй дайшалхы ямар хүсэтэйгөөр дайсанай ара талада, эзэлээд байһан газар дээрэ тэрхэхэдээ, хуягта зэбсэгүүдын халгааха, хандаргаханаа гадна, хэдэн

зуун метр, километрэй зайда хэдэ ехэ хандарал, гай тодхор асарха хүсэтэй байһан тухай тусхай самбар дээрэ бэшээтэй байхыень хараабди. Тиэхэдээ эхэ оронойнгоо ойроо хүртэшэгүй хилэ, баялигуудые, хүн зониее дайсанһаа хэзээдэшые хамгаалхаар бэлэн байһан тухайн ойлогшо, мэдэжэ абагдаа.

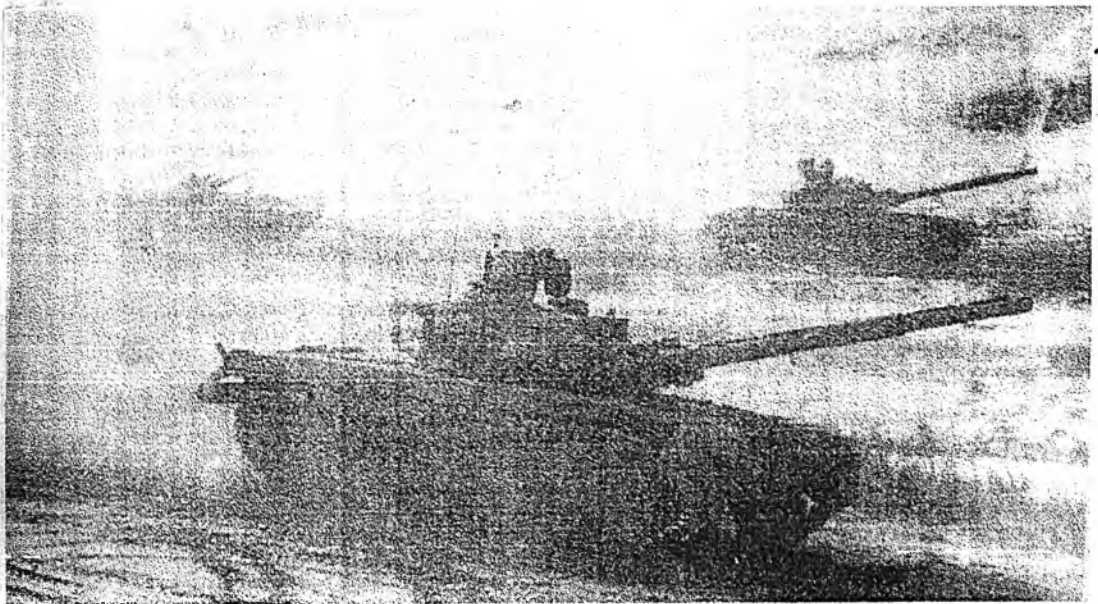
Үдын һүүлээр танкистнуудай, артиллеристнүүдэй нуралсал хорилгоёо хэдэг талмай дээрэ дайн "байлдаан" болобо. Батальоной сэрэгшэд абаһаар үхэр буунуудаараа "дайсанай" эзэлээд байһан траншей, окопнууд руу томо снарядуудаар буудажа, оршон тойроноо доһолгоожо, шэхэнэй дүлирмээр нэрээн, түрөөн боложо, холо ойгуур утаан манан, шорой тоохон агаарта хөөрэн дэгдэнэ. Хэдэн минутын туршада үхэр буунуудай бууданаһай һүүлээр, агаарта вертолётууд бии боложо, баһал "дайсанай" тала руу реактивна снарядуудые зурьса табижа, дахинаа дүтэ шадарай газар доһолгоно. Эндэ 57-дохи корпусой подполковник Дамдиной хүтэлбэрилһэн

эскадрилин вертолетчигууд мэргэн байһанаа харуулаа. Дайсанай шэбээлһэн газарнуудые томо снарядуудаар бууданаһай һүүлээр, нуралсал хүтэлбэрилһэн командир танкнуудай доһолгодо орохо захиралта үгэбэ. Рацпар захиралта абаһан батальоной ротонууд, дүрбэн бүлэг боложо хубаараад, үргэн тала эзэлһээр зуурандаа буудажа ябаад, яама яахи гэхые мэдэнгүй, ондого сондого гэлдэн, урагшаа шумайлан ороно. Дайнда ороһон эдэнэрээ дэмжэн, вертолётууд дахинаа бии боложо, томо хуягта буунуудаараа дайсанай тала руу буудалсана. Энээнэй удаа полкын командир блиндажһаа танкда хуугаад гаража, дайнай болоһон газар тээшэ ошожо

шалгалта хэнэ. Командирай хойноһоо шархатаһан сэрэгшэдтэ туһаламжа үзүүлхэ санитарна болон техникэ заһабарила хэхэ машинанууд, мүн лэ дайнай газар руу тооһо шорой бушхуулан, урагшаа тэгүүнэ. Иигэжэ дурсагдагша батальоной сэрэгшэд нуралсалайнгаа шалгалта шадмар бэрхээр дүүргэжэ, шалгалта хэнэн округтой штабай хүтэлбэрилэгшэдһоо баяр баясхаланда хүртэбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.
ЗУРАГУУДАЭЭРЭ: Корпусой командир генерал-майор В. В. Андреев. Танкнууд "добтолгодо орожо ябана".
Авторай фото.

ХҮГШЭН, ЗАЛУУ - ИЛГААГҮЙ

Захааминай аймагай Хамни нууринда ород, буряад, татаар ба бусадшые яһанай хүнүүд ажаһуудаг юм. Тэдэнэй дунда немец угсаатаншые бии. Эдэ улад урданһаа хойшо нэгэ гэр бүлэ шэнги, бэе бээдэе туһатай, үхи хүүгэдээ нэгэ янзаар хүмүүжүүлэн ажаһуудаг юм. Олонойн үхибүүд хоорондоо хамтаржа, гэр бүлэнүүд болонхой агша.

Хамни нюотагайхид энэ жэлэй Сагаалганда бэлдэхэдээ, үйлсэ үйлсөөрөө хубааржа, хайндэрэйнгөө түрүүшын үдэртэ хоорондоо мурсыхэ. Жэшэнь, Садово үйлсынхид юу бэлдэжэ, түхөөржэ байгаа юм гэхэдэ, наһатайшуулын залуу гэр бүлэнүүдтэ ами аминдань эртэһэнэ даабаринуудые үгэнхэй, тэдэниинь Сагаан харын эдэе хоолой зүйлнүүдые бэлдэнэ, шадал соогоо дэгэл тэрлигүүдые оёно. Тэрэ үйлсэдэ ажаһуудаг эдэбхитэн В. А. Шагдурова урданай буряадуудай ёһо заншалнуудые, үрэлнүүдые, нургаалнуудые хайн мэдэдэг һэн тула, уран хурса үгэнүүдээрээ, бэлиг шадбаряараа бэһэнһээ түрүүлжэ гараһан лабтай гэжэ олонхын найдана.

Энэ нюотагай соёлой байшан соо һүүлэй хоёр жэлдэ ямар нэгэ хэмжээ ябуулга эмхидхэгдээ юм гү гэхээр асуудал гаража ерэнэ. Юундэб гэхэдэ, хамьяархинтай хөөрөлдэхэдэ: "Клуб гээшые мартаабди. Хаа-яа хажуугаарнь үнгэрхэдэ, үдэндэнь томо гэгшын суурга үлгөөтэй байха. Үдэндөө гэрэл яларжа байхань харагдагшгүй даа..." гэлсэхэ юмэд, Зай... тиимэл байгаа юм бээ. Сагаалганай урда тээ эдэ бүгэдын дутуу дундануудые дурдажа яахамһайб, энээн тухай һүүдэ бэшэгдэхэ.

Хайндэрые хүтэлбэрилхэ хүниинь гэхэдэ, республикын соёлой габыата хүдэлмэрилэгшэ О. А. Ванданова болоно. Ольга Данзановна урда жэлүүдтэ соёлой байшанда библиотекарээр хүдэлмэрилхэ үсдөө элдэб хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэжэ байгша һэн. Мүнөө наһанайнгаа амаралтада байбашые, аймагайнгаа бэлигтэй бэрхэ артистнуудаар иишэ тиишээ ябажа, хонгбохон

хоолойгоо шэнхинүүдһэн зандаа. Ольга Данзановна Сагаалганай хайндэрые Хамниингаа соёлой байшан соо үндэр хэмжээндэ эмхидхэжэ, нюотагайхидеа баясуулхал байха. Энэ сэбэр сагаай сэдхэлтэй, урин хайхан шарайтай эхэнэртэй уулзажа хөөрөлдэхэдэ, ехэл һонирхолтой зугаа эхилсэхэ даа.

Һонин гэхэдэ, тэндэ шог ёрто наадан болохоор хараалагдана. Найр нааданай үедэ клуб соо үйлсэ бүхэнһөө сугларһан бүһэтэйшүүлэй дундаһаа нэгыень урижа, амтатай буузануудые хүүлэхэ юм. Һүүлээрнь тэрэл үйлсын нэгэ эхэнэр тэдэ буузануудые эдихэ ёһотой. Хэниинь эгээ олон бууза эдижэ шаданб, тэрэниинь диилэжэ гараха. Зүгөөрэрэ бүхэнэй хэһэн буузые комисси шалгаха ёһотой. Тэрэһэнэе гадуур эмхидхэгдэһэн команданууд Сагаан харын хайндэртэ бэлдэһэн табан янзын сагаан эдөөгээ, шанагдаһан хониной мяха гэхэ мэтын эдөөн табгааа столнууд дээрэ бултанай үзэмжэдэ табижа ёһотой. Харин тэрэ үдэр гансал эдээд, уугаад, юумэн дүүрэхэхэ бэшэ, үнөөхил үйлсэ үйлсэнүүдэй уран бэлигтэнэй бэлдэһэн зугаа наадан тайзан дээрэ табигдаха гэжэ түсэблэгдэнхэй.

Хамни нууринда үндэр наһатаншые олохон ха, нэрэ солотой малшадшые, хүдэлмэрилэгшэдшые бии даа. Сагаан харын дүүрэхэдэ, ород арадаймнай Паасха гэжэ ехэ хайндэр эхилдэг гээшэ. Тус нууриной ородууд тэрэ хайндэрөө өөр дээрээ даажа абаха юм. Жэшэнь, миний мэдэхэ танилнууд гэхэдэ, Ивановтан, Шангинтан, Ловцовтон, Шелкуповтон ба бусадшые гэр бүлэнүүд Хамни соогоо хүндэтэй дээрэ тоологдодог. Зариманиинь түрэл хэлээ мэдэхгүй буряадуудһаа дээрэ буряадаар зугаалдажа байгша. Мүн тэндэ немец, казах яһатан үнигэй ажаһуудаг. Тиимэһээ Хамнида хэдэн үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн зон оһөд оһөдлынгөө хайндэрнүүдые өбтэй өстэйгээр үнэргэдэг заншалтайн гайхалгүй.

Галина ЗАНДАНОВА.

Франциин император Наполеон 1760 ондо түрэхэн юм. Германиин канцлер болоһон фашис үзэлтэй Гитлер 1889 ондо Австрида түрэхэн байна. Эдэ хоёрой түрэхэн онуудай илгаань 129 жэл болоно.

Наполеон Францида засаг түрые 1804 ондо гартаа абаһан хаань, харин Гитлер Германиин канцерай тушаалые 1933 ондо эзэлэ. Эдэ хоёрой засаг гартаа абаһан онуудайн илгаа мүн лэ 129 жэл болоно.

1812 ондо Наполеон сэрэгүүдтээ Россида довтолон ороходонь, Гитлерэй сэрэгүүд 1941 ондо СССР гүрэндэ гэнтэ довтолон байха юм. Хоёр булимтарагшадай Росси гүрэндэ довтолон ороһон онуудын баһал 129 жэлээр һэлгэнэ. Мүн лэ эдэнэрэй Россида

Уншаа, дуулаа хэн гүт? ЕХЭЛ ҺОНИРХОЛТОЙ УШАРНУУД

нэгэ үдэр—июниин 22-ой хүни довтолон ороһониинь ехэл һонирхолтой.

Наполеон Гитлер хоёр засаг гартаа абахадаа, хоюулан 44 наһатай байгаа. Хоюулан 52 наһатайдаа Росси гүрэндэ довтолон ороо. Энэ дайнуудтаа диилдэхэдэ, хоюулан 56 наһатай байһан болодог.

А. Линкольн 1860 ондо, Дж.Кеннеди 1960 ондо США-гай Президентнүүдээр хунгадаһан түүхэтэй юм. Онуудайн илгаа тэбхэр 100 жэл болоно. Эдэ хоёр наһагайнгаа хажууда алуулаа.

Линкольниие Джонсон, Кеннедиие мүн лэ Джонсон гэжэ нэрэтэй хүн һэлгэһэн байна. Линкольнын орондо ороһон Джонсон 1806 ондо, харин Кеннедиие һэлгэһэн Джонсон 1906 ондо түрэхэн. Эдэ хоёрой онуудай илгаань баһал 100 жэл болоно.

Линкольниие алаһан Уило 1829 ондо, Кеннедиие буудан Освальд 1929 ондо түрэхэн байна. Эдэнэрэй наһаниинь мүн лэ 100 жэлээр илгаатай. Тэдэ хоёр сүүдүүлхэнэ урид алуулоо.

Он жэлнүүдэй иимэ жэгтэйгээр тохёолдоходонь, гайхалтайшые, һонирхолтойшые ха юм.

Ц-Е. ЦЫРЕНОВ,
(Газетэһээ абтаба).

ХЭДЭХЭН ҮГӨӨР...

Паяхан Буряад Республикын Үндээн библиотекийн конференц-зал соо мэдээж уран зохиолшо Жамсо Тумунович Тумуновой 80 жэлэй ойдо зориулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдөө. Республикын Соёлой министрствын, "Байгал" журналай редакциин болон Үндээн библиотекийн хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэшые эмхидхэбэ. "Байгал" журналай ахамад редактор С. С. Цырендоржиев оролто үгэ хэлэбэ. Ж. Тумуновой ажабайдал, зохиоохы ажал ябуулга тухай хэлэ бэшгэй эрдэмэй доктор, БГУ-гай профессор С. Ж. Балданов элидхэл хээ.

"Дүрэ зурагууд" гэхэн уран зурагуудай выставкэ февралын 16-да Ц. Сампиловой нэрэмжэтэ Уран зурагай музейн зал соо нээгдэбэ.

Республикымнай Уран зураашадай холбооны хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр энэ выставкэ эмхидхэгдэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотын түбэй библиотекийн зал соо сэхээтэнэй клубай байгуулагдаһаар 2 жэлэй ойдо зориулагдаһан үдэшэ һаяхан болобо. Эндэ һонирхолтой уулзалганууд болоо, артистнарай табиһан концерт харуулагдаа.

Сагаан харын һайндэрнүүд, найр наадан Улаан-Үдэ хотын филармониин, буряад драмын, оперно болон хүүхэлдэйн театрнуудай тайзанууд дээрэ эмхидхэгдэжэ, олоной һонирхол татана. Сэлэнгын аймагайхид бурдрамын театрта үсэгэлдэр сугларжа, Сагаалганайнгаа найрта хабаадаа, хүхилдөө.

Улаан-Үдэ хотын захиргаанай соёлой таһагай дэргэдэхи "Тоонто" гэхэн фольклорно ансамблиин Сагаалганай найр наадан хотын Хүүгэдэй болон эдиршүүлэй уран бэлигэй ордоной концертнэ зал соо февралын 27-до харуулагдаха юм. Урданайнгаа ёһо заншал дэлгэрүүлжэ байдаг энэ ансамблиин концертдэ дуу, хатарта дуратайшуулые уринабди.

Б. ДОРЖИЕВА.

ТООСОТО ҮДЭШЭНЬ-ТООНТО НЮТАГТАНЬ

ХОРИН ЖЭЛЫЕ ХОДОРО ХАТАРААД...

ПҮНСЭГ Бимбаевич Бабалаев... Санага нотагһаа урган гараһан энэ хүнэй нэрэ Захааминай хүн зоной дунда мэдээжэ болобо. Хүдөөгэй юрһын буряад хүбүүн хургуули һудар, сэрэгэй алба дүүргэһэнэй удаа Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин оюутан болоһон намтартай. Тус хургуули амжалтатайгаар түгэсхэнэй удаа нотагаймнай хүбүүн хуби заяагаа алдар сууга Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай "Байгал" ансамбльтай бүхөөр холбоһон байна. Тэрэнэй тус коллективтэ хүдэлжэ эхилһэнһэнэй хойшо тэбхэр хорин жэл ходорон үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо Пүнсэг Бимбаевичай ансамблиингаа олон тоото хүгжэмшэдтэй, дуушадтай, хатаршадтай хамта түрэл орон, республика, мүн хилын саагуур гастрольдо явахыень тооложо барамар бэшэ гэжэ һайн мэдэжэбди.

Хорин жэлэй хугасаа соо "Байгал" ансамблиин гол хатаршадтай нэгэн ябаһан Пүнсэг Бимбаевичай нүхэдтэйгөө хамта түрэл һайхан Захааминдаа ержэ, ойн баярайнгаа зохиоохы ажалай үдэшнүүдые хойно хойноһоонь олон үдэрэй туршада үнгэргэһениинь олон тоото харагшадтай зүрхэ сэдхэлдэ дэмбэрэлтэ һайхан үйлэ хэрэг болон үлэб гэшэ. Артист бүхэн 20-30 жэлэй туршада ажаллаад, таһалгаряагүйгөөр хэһэн хүдэлмэрингөө дүн согсолжо, түбхын түрүүндэ нотагаархидайнгаа урда тоосодог заншалтай болонхой гээшэ. Пүнсэг Бимбаевич мүн ээ энэ гуримые баримталжа, январиин янгинама хүйтэниие тоонгүй, Захааминайнгаа олон тоото нотагауудта хүржэ, зүрхэ сэдхэлдэ баяраар халаһанхай, һөөргөө Улаан-Үдэ хотодоо бусаа. Ансамблиин бүлэг артистнарай номер бүхэниие Үлэгшэнэй, Далахайн, Утаатын, Санагын, Ёнгорбойн, Шара-Азаргын, Мэлын, Бортын, Бүргын, Хуртагын хүн зоиг—ехэ, багагүй—халуун алыга ташалгаар эгээ түрүүлэн угтаһан, түбэнги хоолойгоор дууладаг хүбүүндэ бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень, Захаамин нотагаа холо саагуур суурхуулжа ябахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн байна.

Энэ хэлһэнэ батадхан, Закаменск хотын Соёлой ордондо П. Б. Бабалаевай зохиоохы ажалай

20 жэлэй ойдо зориулагдаһан тоосоото (түгэсхэлэй) үдэшэ тухай дэлгэрэнгэгээр бэшэхэ хүсэлтэйб. Субботын гэхэ гү, али амаралтын үдэр байбашье, городто ажаһуушад үнинэй концерт наада хараагүйһөө болоо юм гү, Соёлой ордондо үдэшын 5 сагта багтажа ядатаргаа суглараа. "Байгал" ансамблиин бүлэг артистнарай концерт хүн зондо абаһаар һайшаагдаа. Тоосоото концертын программа Пүнсэг Бимбаевичай хабаадалгатайгаар монгол балетмейстер Дабаа гэгшын табиһан "Гал тахилга" гэжэ хатарар эхилэб. Эндэ нотагаймнай хүбүүн ауй дүршэлөөр баян болоһон хатаршан байһанаа хүсэд дүүрэнээр харуулжа шадаа. Тэрэнтэй хамта манай аймагта гол түлэб ансамблиин залуу артистнар ерһэн байна. Гэбэше Буряад Республикын арадай артистка Людмила Федоровна Бадархановагай Пүнсэг Бимбаевичые хүндэлжэ, тэрэнтэй сугтаа Захааминдаманай ерһэндэнь урмашан баясаһаар байгаа һэн. Тийгэншьегүй яахад даа Людмила Федоровнае ансамблиин концерт бүхэниие шадамар бэрхээр хүтэлбэрилэгшэ мүн гэжэ захааминаархид үнинһөө хойшо һайн мэдэдэг, бэлиг шадабариньһэн үндэрөөр сэгнэдэг юм. Энэ удаа тэрэ манай аймагта айшалан ерэхэдэ, бэрхэ дуушан байһанаа харуулжа шадаа. Концертын программые ансамблиин залуу дуушан Жаргал Бадамыреновэй хамта ород, буряад хэлэнүүд дээрэ хүтэлбэрилхэдөө, Людмила Федоровна хатаршан гэжэ алдаршан Пүнсэг Бимбаевич Бабалаев тушаа магтаалай үгэнүүдые хэлэхэ зуураа, мүнөө түбэнги хоолойгоор дууладаг болоһыень тэмдэглэн, удахагүй Америкэ ошохо юм гэжэ хүнүүдтэ дуулаа. Тэрэнэй хэлһэнэй ёһоор, П. Б. Бабалаев даруу номгон залгай хүн, хоёр үхибүүнэй эсгээ юм.

"Гал тахилга" гэжэ гүнзгий удахтай хатарай һүүл тээ Жаргал Бадамыреновэй дуулаһан ород, буряад дуунууд, илангаяа "Эгэтын адаг", "Вдолы улицы метелица метет" гэшэдынь ехээр һайшаагдаа. Жаргал Бадамыренов ямар аймагай

хүбүүн бэ, ансамбльда үнинэй хүдэлнэ гү гэжэ Пүнсэг Бимбаевичаа асуухадамни: "Тэрэ Ивалгын, "Байгалда" гурбадахи жэлэ хүдэлнэ, Улаан-Үдын хүгжэмэй училищи дүүргэһэн юм",—гэжэ тобшохоноор харюусаа бэлэй. Дуунууд, хатар нааданууд һэлэгдэжэл байба. Ансамблиин залуу артистка Донора Власова ябан ябатараа, бэрхэ хатаршан болохо бүхы арга боломжотой байна. Тэрэ захааминаархидай урда тээ "Амаршалгын хатар" уян нугархайгаар гүйсэхдөө.

Эндэ онсолон тэмдэглэхэ зүйл гэхэдэ, ансамблиин коллективтэ манай аймагһаа олон артистнар хүдэлнэ. Аха нүхэр Пүнсэг Бимбаевичайнгаа уран һайханай үдэшэ үнгэргэлдэ Захааминдаа уг гарбалтай артистнар, нэрлэхэдэ, хатаршад Батор Сагданов (Дүтэлүүр), Бадажоб Дармаев (Утаата), Валентина Жаргалова, хоомзын аялга гаргагша (голловое пение), баянист Алдар Бадмаев, ансамблиин оператор Михаил Логинов гэгшэ хабаадажа, харагшадтай магтаал, һайшаалда хүртэбэ. Дүрбэн артистнарай гүйсэхдэхэн "Залуу наһан", В.Жаргалова Б. Сагданов хоёрой хатарнууд харагшадта бүхөөр хадуугдаа гэжэ һананаб. Ансамблиин дуушадтай нэгэн дуушан Байрма Раднаева Жаргал Бадамыреновэй хани нүхэр юм байна. Эдэ хоёр гол дуушад суг хамта хэдэн буряад, монгол арадай дуунуудые хангыурдажа, хүн зоние баясуулжа шадаа юм гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

П. Б. Бабалаев бүлэг нүхэдтэйгөө хамта бэлиг шадабарияа харуулжа, зал соо болон балконоор дүүрэн һууһан хүн зоной халуун алыга ташалгада хүртэхэл ёһоороо хүртөө. Үдэшын түгэсхэлдэ ансамблиин бүлэг артистнар тайзан дээрэ уригданан захааминаархидтай хамта аялга һайхан буряад дуу гүйсэхдөө.

Зохиоохы ажалай үдэшын зохиоохы хахадынь П. Б. Бабалаевые ёһолон хүндэлэгдэ зориулагдажа, амаршалгын үгэнүүд бэлэг сэлэгүүдтэйгээр олоор хэлэгдэ. Эгээл түрүүлэн, аймагай захиргаанай гулваа В. Б. Соктоев тайзан дээрэ гаража, Пүнсэг Бимбаевичта амаршалгын

бэшгэ, мүнгэн бэлэг бариһан байна. Нотагаархидайнь зүгһөө Санагын хүдөөгэй захиргаанай гулваа А. Б. Хадаев, Санагын хургуулиин директор А. Д. Уржанов, нэгэ хургуулида һураһан нүхэдэнь—В. Д. Жалсанов, В. Д. Порхоев болон бусад П. Б. Бабалаев тушаа магтаалай һайхан үгэнүүдые хэлээ.

—Санага нотагта, Санагын дунда хургуулида манай эдир бага наһан үнгэрөө. Бидэнэр оролдолго гарган һурадаг, багшанарһаа ехээр айдаг һэмди. Манай Пүнсэг артист болохо хуби заяатай байшоо. Багадаа тэрэ шог зугаатай хүбүүн ябаа. Томо болоходоо тэрэ ансамблиин хатаршан ябаа, һүүлэй үедэ түбэнги хоолойгоор дууладаг дуушан болоо гээд мэдэнэбди. Тэрэ үшөө залуугаар 20 жэлэй ойн баярые тэмдэглэжэ байна, хэхэ ажалынь үшөө ехэ,— гэжэ Владимир Дашевич амаршалгынгаа үгэ соо тэмдэглээ.

Нүхэр А. Б. Хадаев талаан бүлэгтэй хүбүүндэ хоёр адуу, нэгэ үхэр бэлэгдэхдэ гэжэ мэдүүлбэ. В. Д. Жалсанов нүхэртөө нэгэ миллион түхэриг мүнэ бэлэг болгон бариба.

П. Б. Бабалаевые ансамбльда хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо хорин жэл болоһонтойнь дашарамдуулан Закаменск хотын захиргаанай гулваа В. К. Старицын, Бүргын, Ёнгорбойн хүдөөгэй захиргаануудай гулваанар В. С. Гарматов, П. Ц. Хайдаков, "Байгал" ансамблиин директор А. Ц. Абидуев болон бусад элдэбин тушаалуудые даажа ябаһан нүхэдэ амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ, үрэлнүүдые айлагдажа, элдэбин бэлэгүүдые бариһан байна.

Тийхэдэ Пүнсэг Бимбаевичай наһанайнь нүхэр Ц. Д. Бабалаева урин дулаан үгэнүүдые хэлэһэн, аймагай, нотагуудай захиргаануудай гулваанарай, үетин нүхэдэйн Пүнсэг Бимбаевичые бүхы талһаань дэмжэһэндэ, элдэб аргаар туйһалһандан тон ехэ баяр баясхалан хүргэһэн байнал даа.

Иимэ гоё һайханаар Пүнсэг Бимбаевич Бабалаевай зохиоохы ажалай үдэшнүүд аймагтамнай үнгэрбэ гэшэ. Апрель һара соо энэ нүхэрэймнай тоосоото үдэшэ Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнхэй.

Залуухан шэгээрээ, уран бэлигээрээ нотагаархидаа ходо баясуулжа ябыш даа гэжэ нотагайнгаа хүбүүндэ хүсэе.

М. ЦЫРЕНОВ.

ТОБШОХОНООР...

БАРИЛДААН. Дүрэ буялдалгын барилдаагаар Казахстанай түрүү хуури ээлхын түлөө мурьсөөн үлөөдэр Алма-Ата хотодо нээгдэхэнь. Һүүлэй жэлһээ үлүү саг соо Казахстанай суглуулагдамал командин бүридэлдэ оруулагдаад байһан нотагаймнай хүбүүн уласхоорондын классай спортын мастер Андрей Матюнов тус республикын түрүү хуури ээлхын түлөө мурьсөөндэ хабаадаха оцонхой. "Андрей өөрынгөө ишгүүртэ (48 килограмм) илапта туйлаха аргатай", — гэжэ тэрэнэй тренер - Россин Федерациин габьяата тренер В. М. Сыдеев хөөрэнэ. Энэ мурьсөөнэй дүнгүүдээр иолийн һүүлдэ, августын эхээр США-гай Атланта хотодо үнгэргэгдэхэ Олимпийн наадануудта хабаадаха суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэхэ ёһотой.

САНА. Улаан-Үдэ хотын болон Кабанскын районной Селенгинск хууринай суглуулагдамал командануудай хоорондо хүхэд ёһонтой уулзалга Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй спортын клубай бааза дээрэ гурбадаха үнгэргэгдэбэ. 20 элэстэй болон эрэгтэй санаһад командин бүридэлдэ оруулагдаһан байгаа. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахамад технологый таһагай инженер Пётр Захарович Юрьев, Селенгинсктээ Александр Яковлевич Батышев гэгшэдэй үүсхэлээр мурьсөөн эмхидхэгдээ.

Эршүүл - 10, эхэнэрүүд 5 километрэй зайда урилдаба. Буряадай гүрэнэй университетэй оюутан Олег Харитонов, авиационно үйлдэбэршин нээгдэлэй инженер Людмила Малюфеева гэгшэд өөһд өөһдынгөө бүлэгтэ илапта туйлаба. 3х3 километрэй зайда эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда Селенгинск хууринай эхэнэрүүдэй команда түрүү хуури ээлэжэ. шанда хүртөө. Улаан-Үдэ хотын эршүүлэй 3х5 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн эстафетэдэ шалгаран байха юм.

ФУТБОЛ. "Үбэлэй бумбэг" гэхэн шанда хүртэхын түлөө мурьсөөндэ "Сэлэнгэ" ЛВРЗ-гэй спортын клубы - 3:1, "Мотор" "Звезда" - 8:3, "Металлист" "Пищевик" - 3:0, "Импульс" "Старты" 7:0 тоотойгоор шүүгээ. "Локомотив" "Стеколыцигтой" - 2:2, ВСГТУ "Старттай" 1:1 тоотойгоор тэнсэбэ. Энэ уулзалгын һүүлээр "Импульс" 18 очкотойгоор Улаан-Үдэ хотын үбэлэй чемпион болобо. "Сэлэнгэ", ВСГТУ-гай команданууд удаадахи хууринуудые ээлнэ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Table with 4 columns: Редактор Ц.Б.ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Газетэ хэблэлэй 2 хуудан хэмжээтэй. Индекс 50901. "Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэгдээ.

Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшорной - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарин - 2-50-52, секретаринай - 2-60-91, таһагууд: нинтийн-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон хургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-63, олонинтын хүдэлмэринин ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61 компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнүүд: Агинска - 3-42-19; Закаменска - 30-61. "Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.